

BARN- OCH UNGDOMSNÄMNDEN

Riktlinjer för skolval och skolbyte

Riktlinjer antagna av barn- och ungdomsnämnden 2022-11-15 § 77

Avdelning med ansvar för revidering: Avdelning för ekonomi och administration

**Vallentuna
kommun**

Innehåll

Inledning	3
Obligatoriskt skolval	4
1. Omfattning	4
2. Tidsperiod för det obligatoriska skolvalet	4
3. Fria skolvalet	4
3.1 Huvudregel	4
3.1.1 Skolorråden	4
3.2 Undantag från placering enligt vårdnadshavares önskemål.....	5
3.2.1 Närhetsprincipen	5
3.2.2 Organisatoriska eller ekonomiska svårigheter	5
3.2.3 Trygghet och studiero	5
4. Skolplacering i det obligatoriska skolvalet	6
4.1 Varje vårdnadshavare behöver göra ett aktivt val	6
4.2 Första-, andra- och tredjehandsval	6
4.3 Ogiltigt val	6
4.4 Fler antal sökanden än platser	7
5. Urval	7
5.1 Grundläggande krav	7
5.2 Vallentuna kommuns urvalskriterier	7
5.2.1 Val till förskoleklass	7
5.2.2 Val till årskurs 7	8
6. Val till fristående skola och skola i annan kommun	8
7. Tidigare skolstart	8
8. Överklaga beslut	9
Skolbyte och skolval utanför det obligatoriska skolvalet	10
9. Omfattning	10
10. Fria skolvalet	10
10.1 Undantag från placering enligt vårdnadshavares önskemål.....	10

10.1.1 Närhetsprincipen	10
10.1.2 Organisatoriska eller ekonomiska svårigheter	11
11. När elev flyttar in i kommunen	11
12. Ansökan om skolbyte	11
12.1 Byte till kommunal skola i Vallentuna kommun	11
12.2 Byte till fristående skola eller skola utanför kommunen med offentlig huvudman	11
13. Erbjudande av plats eller avslag	11
13.1 Undantag från skyndsam handläggning.....	12
14. Urval	12
14.1 Ansökan om byte förskoleklass eller årskurs 1-6	12
14.2 Ansökan om byte årskurs 7-9	13
15. Överklaga beslut	13

Inledning

Syftet med riktlinjerna är att tydliggöra bestämmelserna för skolval och skolbyte samt att öka förutsättningarna för likabehandling.

Med skolval avses det obligatoriska skolvalet inför skolstart i förskoleklass och inför årskurs 7. Det infaller i början av kalenderåret det år som barnet eller eleven ska börja i förskoleklass eller i årskurs 7. Exakta datum varierar mellan åren och anges på Vallentuna kommuns hemsida.

Med skolbyte avses när vårdnadshavare ansöker om skolbyte utanför perioden eller årskurserna för det obligatoriska skolvalet. Riktlinjerna syftar även till att särskilja dessa båda för att tydliggöra för elever, vårdnadshavare och kommunens skolverksamheter.

Riktlinjerna fokuserar på val till och byte mellan kommunal förskoleklass och grundskola. De berör även hantering vid val av fristående skola och ansökan om skolbyte mellan kommunal och fristående förskoleklass, grund- eller grundsärskola. Mottagande till grundsärskola sker genom en särskild handläggning på barn- och ungdomsförvaltningen.

Vid sidan om dessa riktlinjer finns följande rutiner upprättade som stöd för förvaltning och verksamheter:

1. Rutin för obligatoriskt skolval
2. Rutin för skolbyte
3. Rutin för lottning som urvalsmetod

Inför varje obligatoriskt skolval får vårdnadshavarna riktad information kring olika frågor som kan uppkomma, exempelvis rörande ansökan, skolornas informationsmöten, antagningsregler, skolskjuts och fritidshem.

Obligatoriskt skolval

Huvudprincipen enligt skollagen (2010:800) är att vårdnadshavarens val av skola i det obligatoriska skolvalet ska styra placeringen av en elev vid en skolenhet. Det är endast i undantagsfall kommunen kan frångå vårdnadshavarens önskemål.

1. Omfattning

Dessa riktlinjer omfattar elever som är folkbokförda i Vallentuna kommun samt elever som ska flytta till Vallentuna kommun.

För att styrka att flytt till kommunen kommer att ske ska vårdnadshavare uppvisa köpekontrakt på en bostad, hyreskontrakt eller motsvarande som bekräftar folkbokföring i kommunen senast vid skolstart. Underlaget ska vara inlämnat senast sista ansökningsdag i det obligatoriska skolvalet. Detsamma gäller utlandssvenskar som innan flytt utomlands var folkbokförda i Vallentuna kommun.

2. Tidsperiod för det obligatoriska skolvalet

Det obligatoriska skolvalet sker inför skolstart i förskoleklass och inför årskurs 7. Det infaller i början av kalenderåret det år som barnet eller eleven ska börja i förskoleklass eller i årskurs 7. Exakta datum varierar mellan åren och anges på Vallentuna kommuns hemsida.

3. Fria skolvalet

3.1 Huvudregel

Barn som är folkbokförda i Sverige har skolplikt från och med höstterminen det år de fyller sex år. Det innebär att vårdnadshavare som har barn som ska börja i förskoleklass ska göra ett skolval. Även vårdnadshavare till elev som ska börja årskurs 7 som idag går på en skola med klass F-6 ska göra ett skolval inför årskurs 7. Om eleven redan går på en skola med årskurser till och med årskurs 9 behöver inget skolval göras.

Det fria skolvalet innebär att elevens vårdnadshavare har rätt att välja skola för sitt barn. Elevens hemkommun är skyldig att ordna en plats i kommunal skola för alla barn som har rätt till utbildning. Möjligheten att välja skola är alltså inte begränsad till den kommunal eller stadsdel där eleven bor. Hur många elever som får plats på varje kommunal skola bestämmes kommunen. Kommunen kan inte garantera att en elev kommer få en plats på en specifik skola. Närmare beskrivning av hur skolplacering går till framgår av denna riktlinje.

3.1.1 Skoloråden

Vallentuna kommun fastställer skoloråden som omfattar kommunens grundskolor i syfte att säkerställa kommunens kapacitet att erbjuda alla barn en skolplacering nära hemmet.

Varje skola inom ett skolområde ligger *nära* den adress där eleven är folkbokförd. Det innebär att en elev placeras i en skola nära hemmet när skolplacering sker på en skola i elevens skolområde. Observera att flera skolor därmed kan ligga nära hemmet.

Kommunen kan komma att ändra skolområden med hänsyn till föränderliga elevantal i Vallentuna, exempelvis på grund av in- och utflyttning, storlek på barnkullar i olika åldrar samt med hänsyn till skolornas kapacitet. En sådan förändring kan dock inte ske under pågående obligatoriskt skolval.

3.2 Undantag från placering enligt vårdnadshavares önskemål

En elev ska placeras vid den av kommunens skolenheter där elevens vårdnadshavare önskar att eleven ska gå. Det finns dock några undantag.

3.2.1 Närhetsprincipen

Enligt skollagen får vårdnadshavarens önskemål om skola inte inkräkta på ett annat barns eller elevs rätt till placering vid en skola nära hemmet (närhetsprincipen).¹

Närhetsprincipen innebär dock inte att en elev alltid blir placerad *närmast* hemmet, flera skolor kan ligga *nära* hemmet.

3.2.2 Organisatoriska eller ekonomiska svårigheter

Kommunen får frånga vårdnadshavarens önskemål om den placering de vill ha skulle medföra betydande organisatoriska eller ekonomiska svårigheter för kommunen², exempelvis när antalet sökanden till en skola överstiger antalet elevplatser på skolan.

3.2.3 Trygghet och studiero

Vid placering av en elev i grundskola eller grundsärskola, får kommunen frånga vårdnadshavarens önskemål om det är nödvändigt med hänsyn till andra elevers trygghet och studiero.³ Denna bestämmelse omfattar även den situationen att en elev får byta skola under pågående termin. Bestämmelsen ska tillämpas restriktivt och ett beslut om sådan placering/omplacering ska föregås av utredning i samråd mellan skola, elev (med hänsyn till elevens ålder), vårdnadshavare och huvudman. Beslutet fattas av barn- och ungdomsnämnden.

¹ 9 kap. 15 § st. 1, 10 kap. 30 § st. 1 och 11 kap. 29 § st.1 skollagen

² 9 kap. 15 § st. 2, 10 kap. 30 § st. 2 och 11 kap. 29 § st.2 skollagen

³ 10 kap. 30 § st. 2 och 11 kap. 29 § st.2 skollagen

4. Skolplacering i det obligatoriska skolvalet

4.1 Varje vårdnadshavare behöver göra ett aktivt val

När en elev har två vårdnadshavare måste båda vårdnadshavarna vara överens om vid vilken skola eleven ska gå. Det innebär en skyldighet för kommunen att kontrollera vem eller vilka som är elevens vårdnadshavare och en skyldighet för vårdnadshavarna att båda göra tre val, se avsnitt 4.2.

4.2 Första-, andra- och tredjehandsval

Eftersom styrande i skolvalet är vårdnadshavarnas val av skola ska alla vårdnadshavare göra tre aktiva skolval, första- andra- och tredjehandsval. Det rekommenderas att åtminstone ett av valen görs till en kommunal skola för att så långt det är möjligt säkerställa att kommunens skyldighet att ordna plats i en kommunal skola kan göras i enlighet med vårdnadshavarnas önskemål. Observera dock att plats på en vald skola inte kan garanteras.

Både första- andra och tredjehandsvalen utgör vårdnadshavarnas aktiva val. Det innebär att om eleven placeras på något av de tre alternativen har eleven fått plats på önskad skola.

Skolplacering sker så långt som möjligt utifrån den ordning som anges av elevens vårdnadshavare, men hänsyn ska alltid tas till att vårdnadshavarens önskemål om skola inte inkräktar på ett annat barns rätt till placering vid en skola nära hemmet (närhetsprincipen).⁴

Om eleven inte kan erbjudas plats på någon av de valda skolorna, sker placering vid en kommunal skola nära hemmet som kan erbjuda plats.

4.3 Ogiltigt val

För att skolvalet ska bedömas som giltigt ska följande vara uppfyllt:

- Vårdnadshavare ska ha lämnat in en komplett ansökan inom av kommunen angiven tidsram.
- Om det finns två vårdnadshavare ska de vara överens om skolvalen och båda ha gått in och valt skola i skolvalsportalen.

Om vårdnadshavare inte gör ett skolval, eller om två vårdnadshavare inte är överens, kommer valet behandlas som ogiltigt. Vallentuna kommun kommer då att besluta om skolplacering för att elevens rätt till utbildning ska säkerställas. Kommunen kommer då placera eleven på en skola nära hemmet som kan erbjuda plats utifrån elevens folkbokföringsadress.

⁴ 9 kap. 15 § st. 1, 10 kap. 30 § st. 1 och 11 kap. 29 § st.1 skollagen

4.4 Fler antal sökanden än platser

Ibland är antalet sökanden till en skola fler än antalet platser på skolan. I skolvalet ska därför vårdnadshavare fylla i ett andra- och ett tredjehandsalternativ (se ovan). Vid bedömningen vilka elever som ska få platserna tillämpar Vallentuna kommun nedan beskrivna urvalskriterier. Det är kommunen som bestämmer utifrån vilka urvalskriterier en eller flera elever ska erbjudas plats på skolan. Vid bestämmande av urvalskriterier har dock kommunen att ta hänsyn till närhetsprincipen, som redogjorts för tidigare.

5. Urval

Utgångspunkten är att elevens vårdnadshavare har rätt att välja skola för sitt barn. Det kan dock under vissa omständigheter bli aktuellt att göra ett urval mellan flera elever som valt samma skola.

5.1 Grundläggande krav

Det är kommunen som utformar kommunens urvalskriterier. Ett grundläggande krav är att urval ska ske på ett objektivt, sakligt och icke-diskriminerande sätt. Kommunen ska även beakta vad som sammantaget är bäst för samtliga elever, med hänsyn till exempelvis elevernas ålder och resväg. Kommunen får inte efterfråga och låta referenser från en tidigare skola vara en del av urvalsprocessen.

5.2 Vallentuna kommuns urvalskriterier

I Vallentuna kommun sker det obligatoriska skolvalet till förskoleklass samt till årskurs 7 i det fall eleven går i en årskurs F-6-skola. Urvalskriterierna skiljer sig därför åt beroende på om val av skola sker till förskoleklass eller till årskurs 7.

5.2.1 Val till förskoleklass

Nedan följer urvalskriterierna för val till förskoleklass. Kriterierna ska tillämpas i fallande ordning (1-4).

1. Närhetsprincipen
2. Syskonförtur (årskurs F-3)
3. Syskonförtur (årskurs 4-6)
4. Lottning

Syskonförtur gäller endast om eleven har syskon som är folkbokförda på samma adress, i någon eller flera av årskurserna F-3 – (punkt 2) respektive årskurs 4-6 (punkt 3) under pågående skolval.

Lottning sker endast när ingen av de föregående urvalskriterierna kan urskilja vem eller vilka elever som ska erbjudas en plats. Vid lottning ska den rutin som barn- och ungdomsförvaltningen upprättat följas.

5.2.2 Val till årskurs 7

Nedan följer urvalskriterierna för val till årskurs. Kriterierna ska tillämpas i fallande ordning (1-2).

1. Närhetsprincipen
2. Lottning

Lottning sker endast när ingen av de föregående urvalskriterierna kan urskilja vem eller vilka elever som ska erbjudas en plats. Vid lottning ska den rutin som barn- och ungdomsförvaltningen upprättat följas.

6. Val till fristående skola och skola i annan kommun

Vårdnadshavare kan välja en fristående skola för sitt barn i stället för en kommunal skola. Huvudregeln är att fristående skolor ska vara öppna för alla elever som har rätt till utbildning. Om det inte finns plats för alla som söker till den fristående skolan ska urvalet göras på ett sätt som Skolinspektionen godkänt.

Vårdnadshavare som vill välja en fristående skola (i eller utanför kommunen) eller en skola i en annan kommun med kommunal huvudman, ska ange detta i skolvalet såsom *”annan skola utanför kommunen”*. Vårdnadshavarna kontaktar själva den aktuella skolan för att få information om exempelvis antagningsförfarande och platstillgång.

Innan skolvalet ska vårdnadshavarna ha fått besked från den fristående skolan om att eleven får en skolplacering. Vårdnadshavarna ska ändå i skolvalet även fylla i andra- och tredjehandsval, för det fall eleven inte antas till den fristående skolan.

Om eleven får plats på den fristående skolan eller en skola i en annan kommun med kommunal huvudman, ska vårdnadshavaren meddela Vallentuna kommun detta.

Fristående skolor inom Vallentuna kommun finns med i skolvalet och kan väljas på samma sätt som Vallentuna kommuns kommunala skolor.

7. Tidigare skolstart

Enligt skollagen får ett barn tas emot i förskoleklass redan höstterminen det kalenderår barnet fyller fem år och ett barn får under vissa förutsättningar börja fullgöra sin skolplikt i

grundskola, grundsärskola, specialskola eller sameskola höstterminen det år barnet fyller sex år.⁵

Om vårdnadshavare önskar tidigare skolstart för sitt barn ska skolan pröva en sådan ansökan efter att perioden för det obligatoriska skolvalet är slut.

8. Överklaga beslut

Beslut om skolplacering i förskoleklass, grundskola och grundsärskola kan överklagas till Skolväsendets överklagandenämnd.⁶

Beslut om skolplacering i kommunal skola med stöd av närhetsprincipen⁷ kan inte överklagas i sak, det betyder att du inte kan överklaga själva placeringen. Ett sådant beslut kan bara överklagas genom laglighetsprövning enligt kommunallagen⁸. Genom laglighetsprövning prövas endast beslutets laglighet, inte om beslutet är lämpligt eller skäligt.

På Vallentuna kommuns hemsida hittar du närmare information om hur beslut överklagas: www.vallentuna.se

⁵ 7 kap. 11 § och 11 a § skollagen

⁶ 9 kap. 15 § st. 2, 10 kap. 30 § st. 2 och 11 kap. 29 § st. 2 skollagen

⁷ 9 kap. 15 § st. 1, 10 kap. 30 § st. 1, 11 kap. 29 § st. 1 skollagen

⁸ 10 kap. kommunallagen

Skolbyte och skolval utanför det obligatoriska skolvalet

En elev har rätt att närsomhelst under ett läsår ansöka om att byta skola. Det är elevens vårdnadshavare som ansöker om skolbyte och byte kan endast ske i mån av plats. Ansökan om skolbyte sker således *utanför* det obligatoriska skolvalet.

9. Omfattning

Dessa riktlinjer omfattar elever som är folkbokförda i Vallentuna kommun och elever som ska flytta till Vallentuna kommun.

För att styrka att flytt till kommunen kommer ske ska vårdnadshavare uppvisa köpekontrakt på en bostad, hyreskontrakt eller motsvarande för att visa att man kommer vara folkbokförd i Vallentuna kommun senast vid det datum man önskar byta skola. Detsamma gäller utlandssvenskar som innan flytt utomlands var folkbokförda i Vallentuna kommun.

10. Fria skolvalet

Liksom vid det obligatoriska skolvalet är utgångspunkten att elevens vårdnadshavare har rätt att välja skola för sitt barn. På motsvarande sätt är det kommunen som bestämmer hur många elever som får plats på kommunens kommunala skolor.

10.1 Undantag från placering enligt vårdnadshavares önskemål

En elev ska placeras vid den av kommunens skolenheter där elevens vårdnadshavare önskar att eleven ska gå. Det finns dock några undantag.

10.1.1 Närhetsprincipen

Enligt skollagen får vårdnadshavarens önskemål om skola inte inkräkta på ett annat barns eller elevs rätt till placering vid en skola nära hemmet (närhetsprincipen).⁹

Närhetsprincipen innebär dock inte att en elev har en rätt att blir placerad i den skola som ligger *närmast* hemmet, utan flera skolor kan ligga *nära* hemmet. Läs mer om skolområden under punkten 3.1.1.

⁹ 9 kap. 15 § st. 1, 10 kap. 30 § st. 1 och 11 kap. 29 § st.1 skollagen

10.1.2 Organisatoriska eller ekonomiska svårigheter

Kommunen får frånga vårdnadshavarens önskemål om den placering de vill ha skulle medföra betydande organisatoriska eller ekonomiska svårigheter för kommunen¹⁰. Det blir fallet när en vårdnadshavare ansöker om skolbyte till en skola som inte har någon ledig plats.

11. När elev flyttar in i kommunen

När en elev flyttar in i kommunen under den period av året som det obligatoriska skolvalet inte pågår, ska vårdnadshavarna välja skola på vallentuna.se/skolval. Varje vårdnadshavare ska göra tre aktiva skolval, första- andra- och tredjehandsval. Det rekommenderas att åtminstone ett av valen görs till en kommunal skola för att så långt det är möjligt säkerställa att kommunens skyldighet att ordna plats i en kommunal skola kan göras i enlighet med vårdnadshavarnas önskemål. Observera dock att plats på en vald skola inte kan garanteras.

12. Ansökan om skolbyte

Ansökan om skolbyte sker *utanför* det obligatoriska skolvalet. Det innebär att en ansökan om skolbyte kan göras i alla årskurser (F-9) och under hela läsåret.

12.1 Byte till kommunal skola i Vallentuna kommun

Vårdnadshavaren ansöker om skolbyte på vallentuna.se/skolval och det är rektor på den mottagande skolan som hanterar ansökan.

Hantering av ansökan och eventuellt urval sker enligt dessa riktlinjer och gällande rutiner.

Detsamma gäller om en elev vill byta från en fristående skola (i eller utanför kommunen) eller en skola utanför kommunen med offentlig huvudman.

12.2 Byte till fristående skola eller skola utanför kommunen med offentlig huvudman

Om vårdnadshavaren vill göra ett skolbyte till en fristående skola (i eller utanför kommunen), eller till en skola i en annan kommun med offentlig huvudman, måste vårdnadshavaren själv kontakta den aktuella skolan. Om ett skolbyte kan genomföras ska vårdnadshavaren informera rektor på elevens nuvarande skola och Vallentuna kommuns barn- och ungdomsförvaltning.

13. Erbjudande av plats eller avslag

Ansökningar om skolbyte ska hanteras skyndsamt.

¹⁰ 9 kap. 15 § st. 2, 10 kap. 30 § st. 2 och 11 kap. 29 § st.2 skollagen

Om det vid ansökningstillfället finns en ledig plats på den mottagande skolan ska eleven skyndsamt erbjudas platsen. Det sker genom att mottagande skola kontaktar elevens vårdnadshavare.

Om det vid ansökningstillfället inte finns någon ledig plats ska ansökan avslås. Detta sker då med hänvisning till sådana skäl och relevant lagrum som anges i punkten 10.1.2.

13.1 Undantag från skyndsamt handläggning

Ansökningar om skolbyten som inkommer mellan den 1 juli och två veckor in på höstens terminsstart får inga skyndsamma beslut om plats på den mottagande skolan.

Anledningen till undantaget är att ansökningar om skolbyten potentiellt kan öka efter den obligatoriska skolvalsperioden. Under sommaren föreligger risk att vårdnadshavare som får ett skyndsamt avslag på sin ansökan, omgående ansöker på nytt. Detta i förhoppning att en ledig plats slutligen uppstår. Samtidigt ökar möjligheten att förändringar sker i början på höstterminen vad gäller vårdnadshavares önskemål om elevens skolplacering.

Under den angivna perioden ligger istället nämnda ansökningar öppna. Det innebär att skolan gör ett urval utifrån samtliga inkomna ansökningar om skolbyte som inkommit under perioden. Urvalet sker enligt dessa riktlinjer och gällande rutiner.

Det innebär att avslag ska skickas till dem som inte kunnat erbjudas plats inom den period som omfattas av undantaget.

14. Urval

Liksom vid det obligatoriska skolvalet återfinns utgångspunkten för skolbyte i principen om det fria skolvalet.

Om det vid tidpunkten för en ledig plats på den mottagande skolan finns flera, fortfarande aktiva, ansökningar om skolbyte, ska skolan göra ett urval enligt dessa riktlinjer och gällande rutiner. Urvalskriterierna är utformade utifrån samma principer som vid det obligatoriska skolvalet.

Urvalskriterierna omfattar följande:

- byte från en fristående skola i eller utanför Vallentuna kommun till en kommunal skola i Vallentuna kommun,
- byte från en kommunal skola utanför kommunen till en kommunal skola i Vallentuna kommun, eller
- byte mellan två kommunala skolor i Vallentuna kommun.

14.1 Ansökan om byte förskoleklass eller årskurs 1-6

Nedan följer urvalskriterierna för byte till annan förskoleklass eller årskurs 1-6. Kriterierna ska tillämpas i fallande ordning (1-4).

1. Närhetsprincipen

2. Syskonförtur (årskurs F-3)

3. Syskonförtur (årskurs 4-6)

4. Lottning

Syskonförtur gäller endast om eleven har syskon som är folkbokförda på samma adress, i någon eller flera av årskurserna F-3 – (punkt 2) respektive årskurs 4-6 (punkt 3) vid ansökan om skolbyte.

Lottning sker endast när ingen av de föregående urvalskriterierna kan urskilja vem eller vilka elever som ska erbjudas en plats. Vid lottning ska den rutin som barn- och ungdomsförvaltningen upprättat följas.

14.2 Ansökan om byte årskurs 7-9

Nedan följer urvalskriterierna för byte i årskurs 7-9. Kriterierna ska tillämpas i fallande ordning (1-2).

1. Närhetsprincipen

2. Lottning

Lottning sker endast när ingen av de föregående urvalskriterierna kan urskilja vem eller vilka elever som ska erbjudas en plats. Vid lottning ska den rutin som barn- och ungdomsförvaltningen upprättat följas.

15. Överklaga beslut

Beslut om skolplacering i förskoleklass, grundskola och grundsärskola kan överklagas till Skolväsendets överklagandenämnd.¹¹

Beslut om skolplacering i kommunal skola med stöd av närhetsprincipen¹² kan inte överklagas i sak, det betyder att du inte kan överklaga själva placeringen. Ett sådant beslut kan bara överklagas genom laglighetsprövning enligt kommunallagen¹³. Genom laglighetsprövning prövas endast beslutets laglighet, inte om beslutet är lämpligt eller skäligt.

¹¹ 9 kap. 15 § st. 2, 10 kap. 30 § st. 2 och 11 kap. 29 § st. 2 skollagen

¹² 9 kap. 15 § st. 1, 10 kap. 30 § st. 1, 11 kap. 29 § st. 1 skollagen

¹³ 10 kap. kommunallagen

På Vallentuna kommuns hemsida hittar du närmare information om hur beslut överklagas:
www.vallentuna.se